

Aluehallitukselle

Tasasuuruisten terveydenhuollon asiakasmaksujen alentaminen ja perimättä jättäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 11 §:n mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. *Palvelusta järjestämisvastuussa oleva hyvinvointialue voi päättää, että muitakin kuin edellä mainittuja maksuja voidaan jättää perimättä tai alentaa.* Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen on oltava ensisijaista toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettuun toimeentulotukeen nähden.

Osa hyvinvointialueista on tehnyt päätöksen, että asiakas voi hakea myös tasasuuruisten terveydenhuollon maksujen alentamista tai perimättä jättämistä. Jotkut hyvinvointialueet ovat linjanneet, että esimerkiksi takuueläkettä saavalta ei peritä tasasuuruisia terveydenhuollon asiakasmaksuja.

Asiakasmaksulain 11 §:llä pyritään vastaamaan yhdenvertaisuuden ongelmaan niin, että kaikilla olisi mahdollisuus käyttää sosiaali- ja terveystaluuksia tulotasosta riippumatta. Asiakasmaksuja maksavat enemmän paljon sairastavat ja heikkokuntoiset, jotka usein kuuluvat pienituloisiin. Kymmenesosa tasasuuruista maksuja maksavista maksaa lähes puolet kaikista tasasuuruista asiakasmaksuista. Lähes puoli miljoonaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksua oli ulosotossa vuonna 2022. Osa pienituloisista jättää palveluita käyttämättä tai tinkii ruuasta tai lääkkeitä asiakasmaksujen vuoksi. Tämä ei ole yksilön eikä yhteiskunnan etu. Jos palveluihin ja hoitoon ei hakeuduta oikea-aikaisesti, lisää se terveyssektorin menoja, kun tarve kalliimpiin palveluihin kasvaa. Tasasuuruista terveydenhuollon maksuja on mahdollista korvata toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 7 b §:n (1023/2022) mukaan toimeentulotukiasiakkaille perustoimeentulotuella. Kaikki pienituloiset eivät kuitenkaan ole säännöllisiä toimeentulotuen saajia.

Terveyspolitiikan lähtökohta on tarjota jokaiselle terveydentilan edellyttämät riittävät ja laadukkaat palvelut riippumatta sosioekonomisesta asemasta, taloudellisesta tilanteesta tai asuinalueesta. Perustuslakivaliokunta on useissa lausunnoissaan todennut, että asiakkaan taloudellinen asema ei voi olla esteenä palvelujen saamiselle eivätkä asiakasmaksut saa siirtää palveluja niitä tarvitsevien tavoittamattomiin. Perustuslakivaliokunta on niin ikään todennut, että asiakasmaksut eivät saa johtaa siihen, että palveluja tarvitsevat joutuvat turvautumaan viimesijaiseen toimeentuloturvaan.

Munuais- ja maksaliitto vetoaa, että hyvinvointialue alentaisi tai jättäisi perimättä tasasuuruisten terveydenhuollon maksun, mikäli asiakkaan taloudellinen tilanne sitä edellyttää.

Helsingissä 8.9.2023

Juha Latva-Nikkola
puheenjohtaja
Munuais- ja maksaliitto
Puh. 040 1705 451
juha.latva-nikkola@kolumbus.fi

Sari Högström
toiminnanjohtaja
Munuais- ja maksaliitto
Puh. 050 5367 258
sari.hogstrom@muma.fi

Maria Ruuskanen
edunvalvonnan asiantuntija
Munuais- ja maksaliitto
Puh. 040 8363 480
maria.ruuskanen@muma.fi